

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. ó.

Helyben előfizethető Demjén L. és Keresztély Pál úrak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordantúza 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácskaszár mellett, az emelet hátsó részében.

KOLÓZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Korszerű szózat.

(Ss.) Verjen a valódi parlamentarismus minél mélyebb gyökeret hazánkban, ez — úgy hiszem — oly óhajítás, mely Magyarországon minden szabadságszerető polgárának keblében élénk és mégis megnyugtató viszhangra talál. Önkéntelenül éreztük mindnyájan, hogy csak is az alkotmányos szabadság fontja adhat számra nézve csekély nemzetünknek anteuszi erőt; csak ez biztosíthatja jövő fenmaradásunkat; csak ez oltalmazhat meg a szomszéd óriások netalán vesztünkre törő tervei ellen: már pedig alkotmányos szabadságot tartósan, üdvözölőleg csak úgy élvezhetünk, anyagilag és szellemileg csak úgy erősödhetünk meg fokozatosan, ha államiságunk újabbán megvetett alapját folytonosan szilárdítjuk, s főleg a valódi parlamentarismust törvényhozási és közigazgatásban teljesen meghonosítjuk, a szabadelvűség szellemében tovább fejlesztjük.

Ha ez alapról szól valaki hozzánk, a józanokosság legesekélyebb mértéke is azt sugálja: fontoljuk meg a mondottakat; kétszeres okunk van erre most, midőn hazánk politikai jogokat gyakorló polgárai készülődnek a nagy választási mozgalmakra, a döntő küzdelemre.

Néhány napja a balközép egyik főorganumának, a „Hon“-nak vezércikkjei hangot cseréltek, életrevaló, nemzetünkre nézve hasznos eszméket fejtettek.

A párttaktika megváltoztatását ajánlják, hogy ez által a parlamentarismus megszilárduljon, hazánk kulturális fejlődése ne gátoltassék, a pártviszonyok merevsége apadjon, a nemzetiségi igazítások csillapuljanak.

Újból is azt mondom, hogy ez eszme életrevaló, sokszoros megfontolásra méltó, sőt, jelen viszonyaink közt, az ily irányban haladás égető szükség; az ellenkező nem a pártoknak, de a nemzetnek okozna kárt, — nem a többség vagy kisebbség, hanem az ország adná meg annak az árát.

Tulról a párttaktika megváltoztathatóságának föltételeit ezeket sorolják elő:

ne tagadjuk, hogy az ellenzék kormányképes; ne vádoljuk azzal, hogy a nemzetiségi túlsókkal a haza érdekeinek csorbitása árán is készek szövetezni, — és

ismerjük el, hogy compact pártot képeznek, ha ott is áll mellettük a szélbal.

E föltételek mellett — így szólnak: **küzdjünk meg az elvekért!**

Nagyon helyesen, csak hogy ezt tesszük a balközép részéről is következőt kellene concedálni.

Ne bolygassák a jelen közjogi alapot. Ismerjük el, hogy ilyo tempore többet kivinni nem lehetett; hogy az ugyan nem biztosít mindent, de alapul szolgál, s utat nyitott a nemzet anyagi és szellemi erőinek minden irányban fejlesztésére, s így az államiság teljes biztosítékainak megszerzését sem akadályozza. Ismerjük el tulnan azt, hogy a kik ez alapot vetették tömörtelen jogot **szerzettek**

TÁRGYA.

PÁRTKÜZDELMEK.

(Korraj.)

Irtá:

Komáromy Ferencz.

XVI.

Talán emlékeznek olvasóim Sofronra, a havasi pásztorra.

A becsületes oláh azóta, hogy utolszor látuk, megjárta az Aldunát, május hó 15-ike körül hazatért, s most ismét a gödei és mesterházi havasokban legelteti nyáját. Innepnapok alkalmával belátogatni szokott a szomszéd Görgény helységbe, a Várhegy aljában fekvő udvarbírói lakba, hol öcsöse Nyikuláj, nemzetes udvarbíró uramnál kocsisi szolgáltnak volt; minthogy pedig ilyenkor a friss sajt és édes orda tarisznyájából soha sem hiányzott, néha udvarbíró uram is szóba állt vele, s pohár borral és fejtő kenyérral megvendégelte.

Egy ily látogatás alkalmával történt, hogy a becsületes Sofron öcsését nem találja sehol udvarbíró uram istállójában.

Nagy lón az ő megütközése, de nemzetes udvarbíró uramtól csakhamar értesül, hogy a jámbor sihedert néhány nap előtt elfoglák katonának és felvitték a várba.

Erre a jó Sofronnak megütközése tetemesebb lett, sőt jajveszékelve, szájalomra és sojnálkozásra fakadt szerencsétlen öcsöse rettenetes balsorsa fölött... de a jó nemzetes ur által elláttatván

viszsa s hazafiságuk távol áll a jogfosztástól és szabadságellenes törekvésektől.

Ha az ellenzék felhagy a teljesülhetlen ígéretekkel s ily szempontból változtatna taktikáján, úgy hiszem a Deák-párt sem maradna hátra a „Hon“ által említett föltételek elfogadásában, minthogy őt illeti az önmérsékletben példát adni. E közép útra terés és most nagy áldás lenne a hazára.

Vasuti tanfolyamot magyar ifjainknak!

A m. k. közmunka és közlekedési minisztérium legújabbán kiadott ama kor- és észlesterü rendelete, mely szerint közlekedési intézetek (vasut és gőzhajózás) hivatalos nyelvül hazai nyelvünket kötelezettené használni, minden esetre az egész nemzet jogos óhajának felelt meg.

Nem lehet feladatunk idézett rendelet célszerűségét és szükségességét adatokkal bizonyítani, mert hisz kétséget sem szenved, hogy a minisztérium e rendelete csak a nemzet érdekében látott napvilágot; mert ha vasuti intézetek, melyek az állam által oly nagymérvű anyagi segélyben részesítettek, szívesen fogadják az anyagi segélyt, jogosan követelhetjük, hogy a körülményekhez képest az idegen szellem befolyása alól magokat mielőbb kiszabadítsák s oda törekedjenek, hogy ne csak nevelők, hanem nyelvök és alkalmazottjaik is — magyarok legyenek.

De másrészt miért tagadnók meg épen mi magyarok anyanyelvünket? Avagy nem bírnók ama szellemi képességgel, mely az említett rendelet tényre válthatását lehetővé tenné?!

És mégis, ha ezen rendeletet figyelemmel, higgadt megfontolással megfontoljuk, ama aggodalmunknak vagyunk kénytelenek kifejezést adni, hogy az, — nem mondjuk keresztülvihetlén — de mindenesetre fontos akadályokba fog ütközni azon esetben, ha eleve előre nem gondoskodunk a módok és eszközökről, melyek segítségével a magyar nyelvnek vasuti és gőzhajózási intézeteinknél leendő behozatala megkönnyíthetők.

Mert hisz oly akadályról szó sem lehet, mely eme korszerű intézmény megtestesíthetőségét keresztülvihetlenné tegye; — de igen is lehet, sőt létezik is akadály, mely annak a kiűzött határidőig (1874) leendő tényre válthatását legalább is megnehezíti.

Tagadhatatlan tény, hogy közlekedési hivatalaink között magyar egyének aránylag csekély számmal vannak alkalmazva.

A magyar vasuti hálózatnak újabb időben történt hirtelen kiterjedése folytán eddig legalább lehetetlen volt a magyar nyelv behozatala. Nem volt, de maig sincsenek még oly számban a magyar vasuti hivatalnokok, kikkel a nagy száma szaporodott állásokat, — különösen a végrehajló szolgálatnál, — betölteni lehetett volna; minél fogva az illető intézetek valóban kénytelenek voltak, — a beállott hiányon segítettök — idegen elemekre szorulni.

És ezt beismerünk nem válik szegényünkre, de igen is eltérő a külföld véleménye, ha ma is tökéletesen várnók a sült galambot, ha most sem ragadnók meg a kínáló alkalmat, midőn a magyar nyelv feltétlen megkövetelése által oly sok magyar ifju nyereánd alkal-

csakhamar szívesítővel és szép vigasztalással, menten fölindult a várba, gondolván magában, hogy az a darabka friss sajt, melyet Nyikuláj számára hátán tarisznyájában cipelget, épen oly jól elcsuszik a száraz profonttal, mint a hogy elcsuszott volna az udvari cipő mellett.

A vár kapujához érvén, a hidat fölvonva, s a kaput zárva találta. Botjára támaszkodván, jó soká bámult, állt és várt... míg élelem-szállító-csapat érkezvén, a hid lecsörömpölt, s a föltárt kapun keresztül becsompészthette magát a várba.

A vár udvarára érvén, ismét megáll, botjára támaszkodik, bámul, s gondolja magában: vajjon az a sok ajtó hová vezet az embert? melyiken kopogjak, hol keressem Nyikuláját, hol kérdezősködjem?

Egyszerre földalatti hangok tompa zenéjét hallja.

Figyelmes kezd lenni.

„Uram miglen felejtkez el rólam mindenesetől fogva?... miglen rejted el a te orczádat előlem?“

hangzik a föld alól.

— Minden jó lelkek irgalmaztatok!!... kiált föl az oláh, keresztekét hányván, s úgy megijed, hogy menten kiszalad a várból, ha történetesen öcsését elől nem találja, kit azonnal nyakon fog, s feledvén a viszonzatlanság banátát, örömet, lelken-dezve szól:

— Hallottad?... hát lelkek tanyáznak itt?

*) Zsolatárak könyve. R. XIII. v. 2.

mazást ama téren, mely eddig ugyszólva zárva volt előtte.

A felsorolt körülmények tehát mindenesetre nagy tényezők a ministeri rendelet keresztülvitelében; de mint említett, lehet, sőt kell is ezeken minél előbb segíteni.

Igaz, elismerésre méltó buzgósággal igyekeznek az illető intézetek igazgatóságai mindama eszközöket megragadni, melyek a sokszor említett ministeri rendeletnek leendő megfeleltetést kilátásba helyezik, — a mennyiben tudommal több intézetnél a magyar nyelvből, az azt nem értők számára előadások tartatnak; — a vasuti és gőzhajózási clubb is működik ez irányban, szinte előadásokat tartván helyiségeiben; — sőt Takács Antal, m. k. államvasuti hivatalnok ur, mint értesülünk, egy „magyar vasuti és gőzhaj. hivatalnokok köre“ című egyet megalakításán fáradozik, mely célját épen a ministeri rendeletben foglaltakból meríti.

Mindeme törekvés eredménye, legyen az akár bármily komoly és határozott, csak egyoldalú lehet, vagy legalább is nem fognak a támasztott igényeknek és követelményeknek teljesen megfelelni.

Magányosok jóakarata, határozott iparkodása vajmi keveset fog a dologra lendíteni. Ha a kormány maga nem fog oly intézkedéseket tenni, melylyel az illető intézeteknek lehetővé tegye, a rendeletnek egész terjedelmében leendő foganatosítását. Alig hisszük, hogy úgy ne járjunk, mint az 1868-ban ugyan ily értelemben kibocsátott ministeri rendelettel, mely mai napig sem mutathat fel eredményt.

Létezik azonban oly mód, melylyel nem csak biztos kilátásba helyezhetjük a több ízben idézett rendelet tényre válthatását, de melylyel egyszersmind elejét vesszük ama előrelátható bajnak, mely a legközelebbi jövőben megnyitandó vasutvonalak állomásainak betöltése alkalmával felfog merülni.

És e mód: egy vasuti tanfolyamnak, az állam költségén leendő felállítás.

Azt hiszem nem szükséges többé okadatolnom, le tanfolyam szükséges voltát, s csak a német vas utigazgatóságok e részben tartott tanácskozmányai eredményére utalok, mely egy ily tanfolyam mielőbbi felállítását célszerűnek és szükségesnek találta.

Ott vannak a távirdai tanfolyamok, melyekben 5 év alatt 696 bészülőtt ifju képezetett ki távirda-tiszté, — és hogy ezáltal mennyit nyert az állam is — nem szükséges constátolnom.

Igaz, hogy ily tanfolyam felállítása az államnak költségbe fog kerülni; de lehet-e ott takarékoságról szólni, midőn a haza érdekében kell, hogy áldozatokat hozunk?

Erély és áldozat, a kettővel elérhetjük a szép célt.

Ajánljuk tehát ez ügyet az illető ministerium figyelmébe, és ama óhajunknak adunk kifejezést, vajha ebbeli fel-szólalásunk mielőbb meghallgattatnék, s vajha hazánkban mielőbb állítatnék fel — a távirdai tanfolyam mintájára — vasuti tanfolyam, hol ifjaink magokat e szolgálatra kellően kiképezhessék.

Csikváry Jákó.

A várvéd egyenruhás ujoncz szomorú bibasz-képpel erősíti, hogy semmit sem hallott, és hogy itt nem lelkek, hanem katonák tanyáznak.

A föld gyomra ismét megszólal:

„Tarts meg engem oh erős Isten!... mert te benned bízom!“

És az ujoncz szomorúsága dacára elmosolyodik és elmondja, hogy ott alant csukva van egy gergyói nagy ur, kinek néhány nap óta ő takarítja börtönét, s ki rendesen bibliát olvas és zsoltárokat énekel.

Sofronnak nem kellett ennél több fölvilágosítás, hogy elveszítettnek, vagy elbujdosottak vélt jó földesurának szomorú sorsa felől rögtön tájékozta magát, és hogy öcsöse segélyével helyből fölkeresse a várnagyot.

A várnagy, kit Mihál Gergelynek hívtak, gergyó-alfalusi születés és Rákóczyak hadjáratait végig szolgált rokkant vitéz volt, de csendes, hallgatag és derek katona levén, a Barcsai-párt is bevette tőle a homagiumot, s egyelőre meghagyta. Gergely uram tehát a zsoldos hadakban szolgált, de keblének vonzalma és sugallata folytán hiva maradt második Rákóczy Györgynek.

Jól ismerő ő régóta Lázár István uramat is, és mindig vértő szívvel retszelte reá az ajtót; most pedig, midőn a becsületes Sofron könnyezve kérné az engedelmet, hogy jó földesurát meglátogathassa, nemcsak kikereste a koszoruból a tizenhármas kulcsot, hanem azt is megengedte, hogy a hű szolga egész éjet földesuránál a börtönben tölthesse.

*) Solt. R. XVI. v. I.

Hirdetési díj: öt hasábes garmond sorrtól 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. hely. adj. Hirdetéseket felvételnek: Helyben a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztély Pál papír-kereskedésében, Pesten: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppeln: Alajonski (Wollweile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stutg. Nyitási cikkek: sora után 20 kr. előleg be-küldése mellett a szerkesztőséghez, címzendők. Előzetesek s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Somssich Pál végjelentése

a képviselőház utolsó ülészákaról.

(Folytatás.)

Országos belügyeket illetőleg beadott 5 tvjavaslat, a mult ülészákból fennmaradt 2 tvjavaslat.

Ezekből szentesített 3, ugymint: 1) A községek rendezéséről. 2) A közbiztonság megállapítására 1871-ik évre szükségelt póthitelről, és 3) Az észak-amerikai ki-vándorlók állampolgárságának szabályozásáról szóló tvzikk.

Függőben maradt 4, ugymint: 1) A magyar és az erdélyországi képv.-választási tvnyek módosításáról. 2) Buda-Pest fővárosok belbiztonsági rendezéséről. 3) A képv. megbízásnak a közszolgálatú összeférhetlenségéről. 4) A Baja és Hódmezővásárhely városoknak köz-tvhatósági joggal felruházásáról szóló tvjavaslatok.

Közmunka közlekedés fejlesztése érdekében beadott 16 törvényjavaslat, a multól fennmaradt 10 törvény-javaslat.

Ezekből szentesített 14, u. m. 1) Az Ausztria és Szászország közti vasuti összeköttetés kiegészítéséről. 2) A zölöm-besztercebányai vasut felépítéséről. 3) A fumei pályaudvar és tengeri kikötő kiépítéséről. 4) A gömöri iparvasutak hálózatáról. 5) Az első magyar gácsországi vasut engedélyokmánya módosításáról. 6) Horvátországi államutak kiépítéséről s póthitelről. 7) A gátrendőri intézményekről. 8) A vízszabályozási társulatokról. 9) A határörvidék s Fiume-kerületi kikötők kiépítéséről és póthitelről. 10) A miskolci-diósgyőri és a mármaros-sziget-szlatinai vasutról. 11) A baltaszék-dom-bovári vasut engedélyokmánya módosításáról. 12) A gö-möri iparvasutak hálózatának kiegészítéséről. 13) A Sink pataknak Kis-Sink és Vojta községek határában fogana-tosítandó szabályozásáról, s végre 14) A buda-pesti in-dóházakat összekötő vasut kiépítéséről szóló t.-cikkeki.

Függőben maradt 12, u. m.: 1) A munkács-stryi vasut kiépítéséről. 2) A magyar kir. állampályák pesti udvarának kizárólag áruszállításra átalakításáról, és végre 3) A vasuti hálózatokról szóló 10 külön törvényjavaslat.

A nemzetgazdaságot, ipar, kereskedelem és földmi-velés előmozdítására beadott 6 törvényjavaslat.

A multból fennmaradt 14 javaslat.

Ezekből szentesített 15, u. m.: 1) Az iparügyről s annak szabályozásáról. 2) A siami királyságról. 3) A japáni császársággal. 4) A khinai császársággal. 5) A Spanyolországgal. 6) A guatemalai köztársasággal. 7) A perui köztársasággal. 8) A chilei köztársasággal. 9) A paraguayi köztársasággal. 10) Az Argentiniai köztársasággal kötött kereskedelmi, és hajózási szeszződésekről. 11) Az észak-amerikai egyesült államokkal kötött consularis szerződésről. 12) A tengeri hajók közbözéséről. 13) A határörvidéki posta s távirda, és a tengerészeti szolgálat költségeiről. 14) A német birodalommal kötött távirdai egyezményről, s végre 15) Az észak-amerikai egyesült államokkal az iparvédegyek iránt kötött szer-ződésről szóló t. cikkek.

Függőben maradt 4 u. m.: 1) A tizedes súly és mérték rendszerről. 2) A közös külügyminister és az osztrák magyar Lloyd-társulat között, a tengeri posta szolgálat iránt kötött szerződésről. 3) A hajóépítés és felszerelésre szükséges tárgyak vámmentességéről, s végre 4) A Portugáliával kötött kereskedelmi és hajózási szerződésről szóló törvényjavaslatok. (Vége köv.)

A háboru lehetősége még az idén.

Az angol sajtó egy idő óta háborus kilátásokkal van tele, a „Spectator“-ban e fenebbi cím alatt eme sorokat olvassuk:

Az európai háboru valódi veszélye nem a német vezérérfiak politikájából, de Thiers állásának jellegéből és történetéből támad. Nagyon alapos okunk van hinni, hogy a berlini katonai párt, mely a császárral és a reu-des hadsereggel oldala mellett rendkívül hatalmas, kétel-kedik a fölött, vajjon meg van-e kellően verve Francia-ország, újabb hábrut vár s nagyon hajlandó megragadni bármely ürügyet, hogy azt minél gyorsabban meg-kezdhesse.

Ha meg kell mérköznünk még egyszer Francia-országgal, mondják ők, úgy tegyük azt, míg még nin-csen elkészülve, míg a vereség utóhatása alatt áll s főleg míg nem áll oldala mellett valamely hatalmas szövetséges. Bármely változás állna be Oroszország politikájában, ez megkétszerezné Franciaország támadó erejét. E benyomás alatt utasítottak vissza a németek minden ajánlatot a francia terület gyors kiürítésére vo-nakozólag, úgy vélekedvén, hogy az állás, melyet így elfoglalnak, sokkal előnyösebb, mint a francia ellen-séges érület lecsillapulása, melyet a kivonulás maga után vonna.

Valószínűleg ezen berlini párt köréből vette a „Daily Telegraph“ azon távirati biztosítást, hogy Fran-cziaország fellábadását fenyegetések, s oly követelések fogják meggátolni, minő pl. a francia hadsereg létszámá-nak alábbszállítása, melyet Thiers el nem fogadhatna, de háboru nélkül vissza nem utasíthatna. Thiers nem tehetne ily engedményt anélkül, hogy állását ne vesztené

